

Liseborg Høje II

Små treskibede huse fra y. stenalder?

Kamilla Fiedler Terkildsen og Martin Mikkelsen

Kulturhistorisk Rapport

Viborg Museum 2011

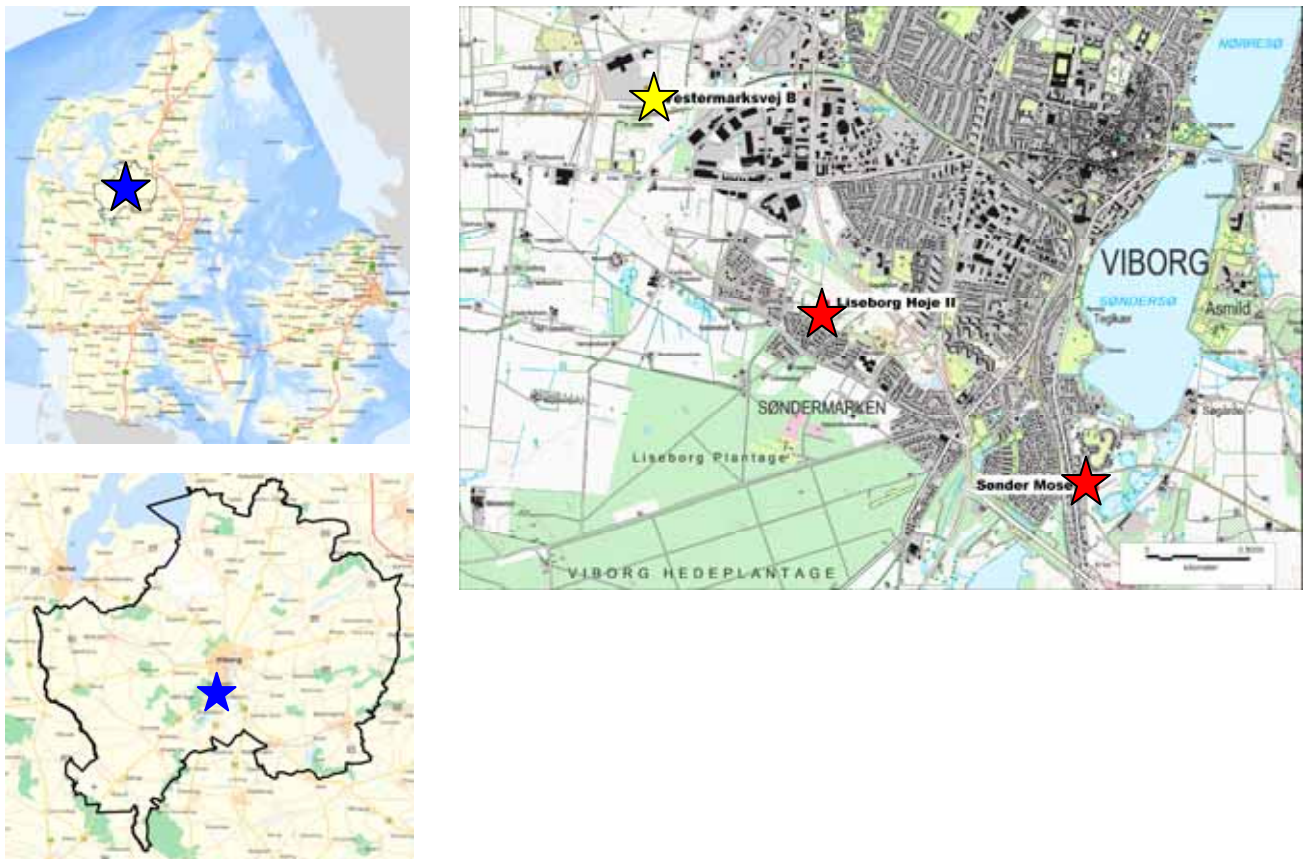
Bygherrerapport nr. 59

Bygherre: Viborg kommune

ISBN: 978-87-92778-08-6

Indledning

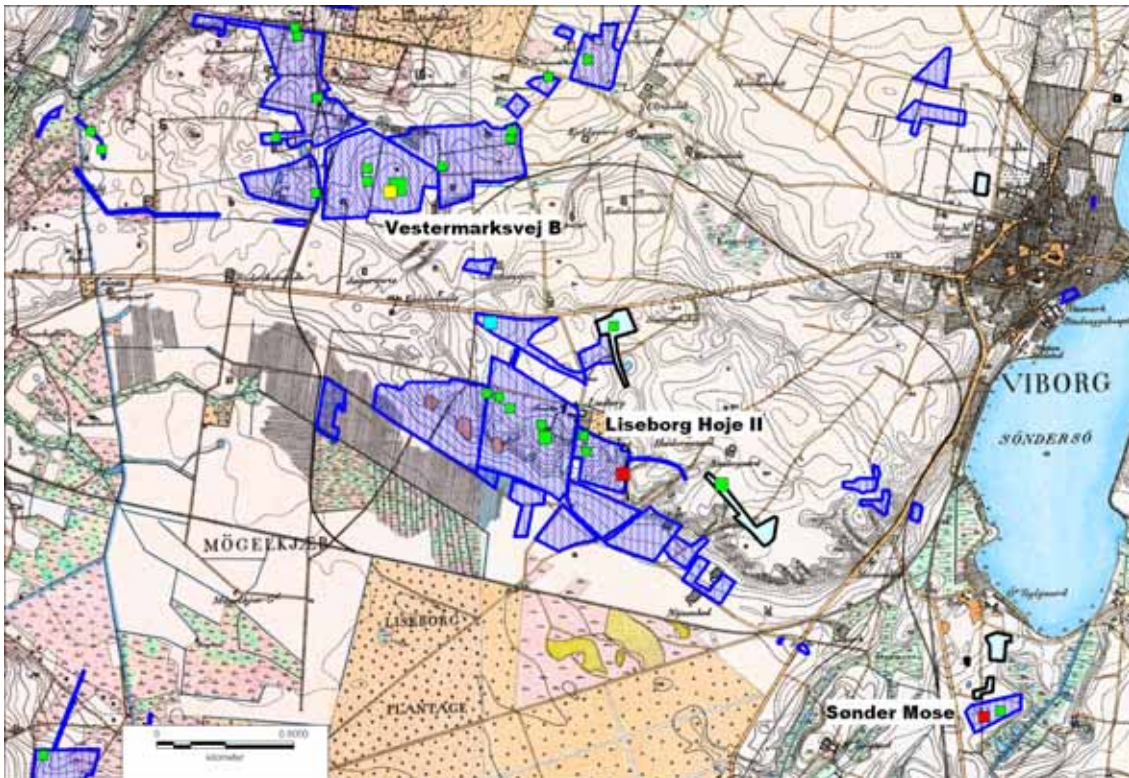
De fleste arkæologiske udgravninger laves forud for anlægsarbejde, ikke mindst forud for byggermodninger i byernes udkanter. Udgravningerne ved Liseborg Høje, som ligger i Viborgs sydvestlige udkant (figur 1), er ingen undtagelse. Her blev allerede i 2008-2009 fundet nogle treskibede huse fra yngre bronzealder og en formodet kammergrav fra vikingetiden (Viborg Museums bygherrerapport nr. 28). I 2010 fortsattes byudviklingen og derfor blev der på ny foretaget arkæologiske undersøgelser, denne gang på foranledning af Viborg Kommune. Denne kulturhistoriske rapport omfatter resultaterne af de nye undersøgelser, men da resultaterne er meget overraskende, vil resultaterne fra en række andre lokaliteter i Viborg Museums ansvarsområde også blive inddraget.

Figur 1. Placeringen af Liseborg Høje ved Viborg. På kortet til højre er også angivet lokaliteterne Sønder Mose og Vestermarksvej B, hvor der også er fundet små huse. Rød stjerne er lokalitet med små huse, der er C14-dateret, gul stjerne er lokalitet med små huse, der ikke er C14-dateret

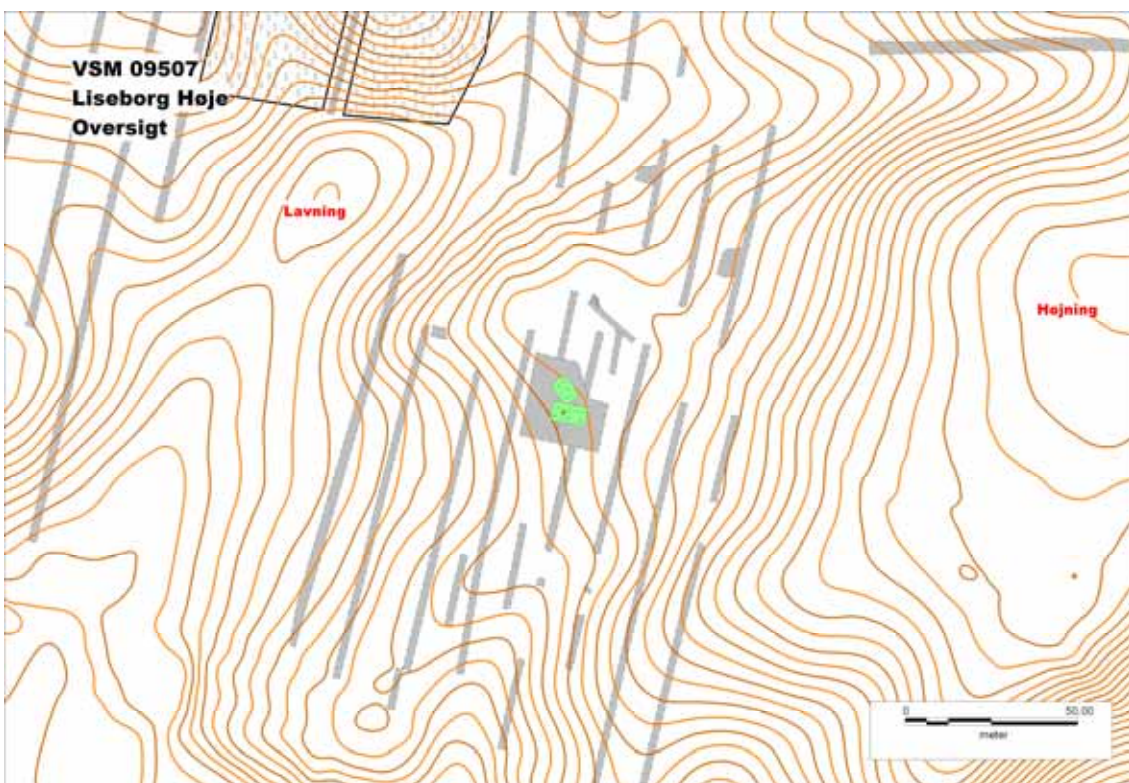
Gennemgang

I de senere år har Viborg vokset sig større i alle retninger. Der er etableret flere nye boligområder i byens yderkanter, og også industriområdet vest for byen udvides kraftigt i disse år. Viborg Museum har i den forbindelse lavet omfattende prøvegravninger og også flere udgravninger af bebyggelse fra især bronzealder og yngre jernalder (figur 2).

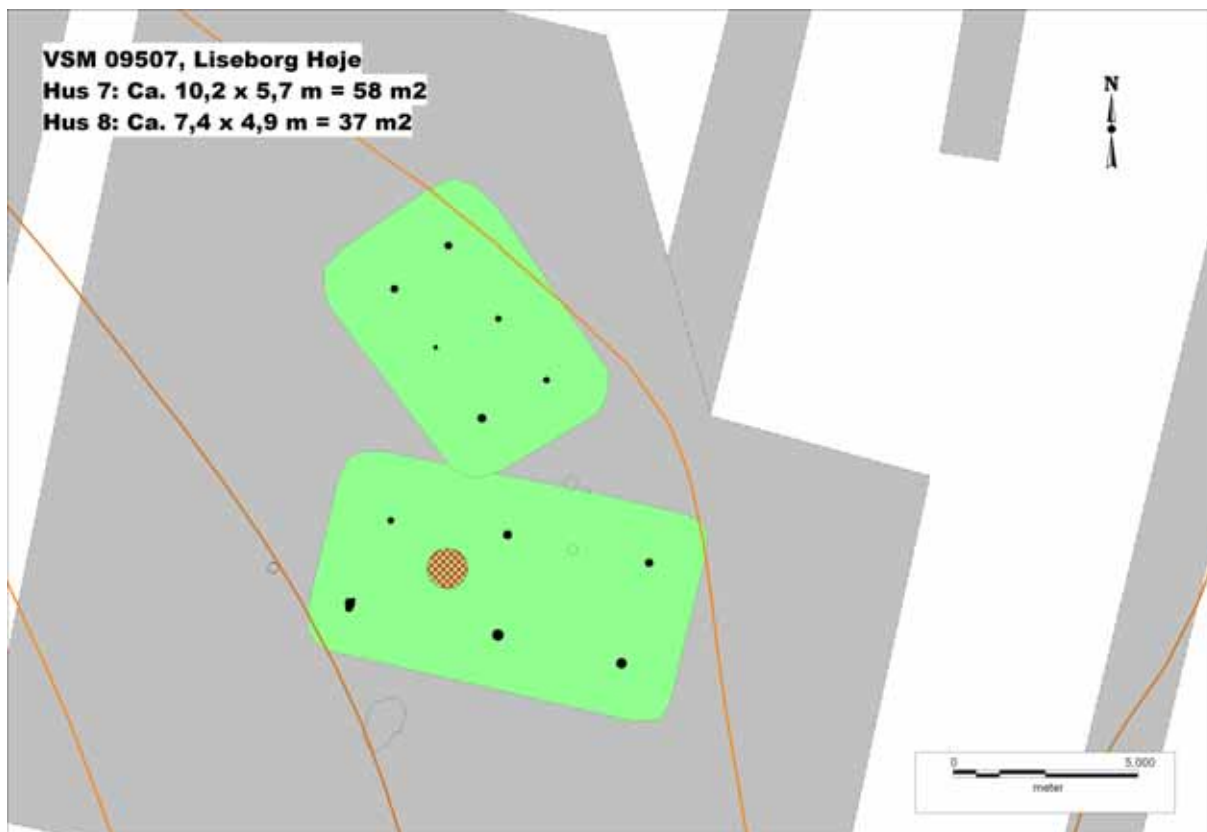
Figur 2. Prøvegravede arealer i Viborgs vestlige udkant er vist med blå. Bronzealderbebyggelsen er vist med grønne firkanter. Lokalteterne Liseborg Høje II, Sønder Mose og Vestermarksvej B er markeret med røde og gule firkanter.

I 2010 skulle endnu et areal ved Liseborg Høje udstykkes, og derfor blev ca. 1,8 ha prøvegravet. På en lille terrasse blev der fundet stolpehuller og en grube, og her blev en lille udgravning foretaget (figur 3).

Figur 3. Liseborg Høje II. Søgegrøfter og feltets placering i landskabet.

Ved udgravningen blev der afdækket spor efter to små træbyggede konstruktioner, som vi umiddelbart tolkede som spor efter to såkaldte treskibede huse med hver tre sæt tagstolpehuller (figur 4). På forsiden ses de to huses tagstolpehuller markeret med landmålerstokke.

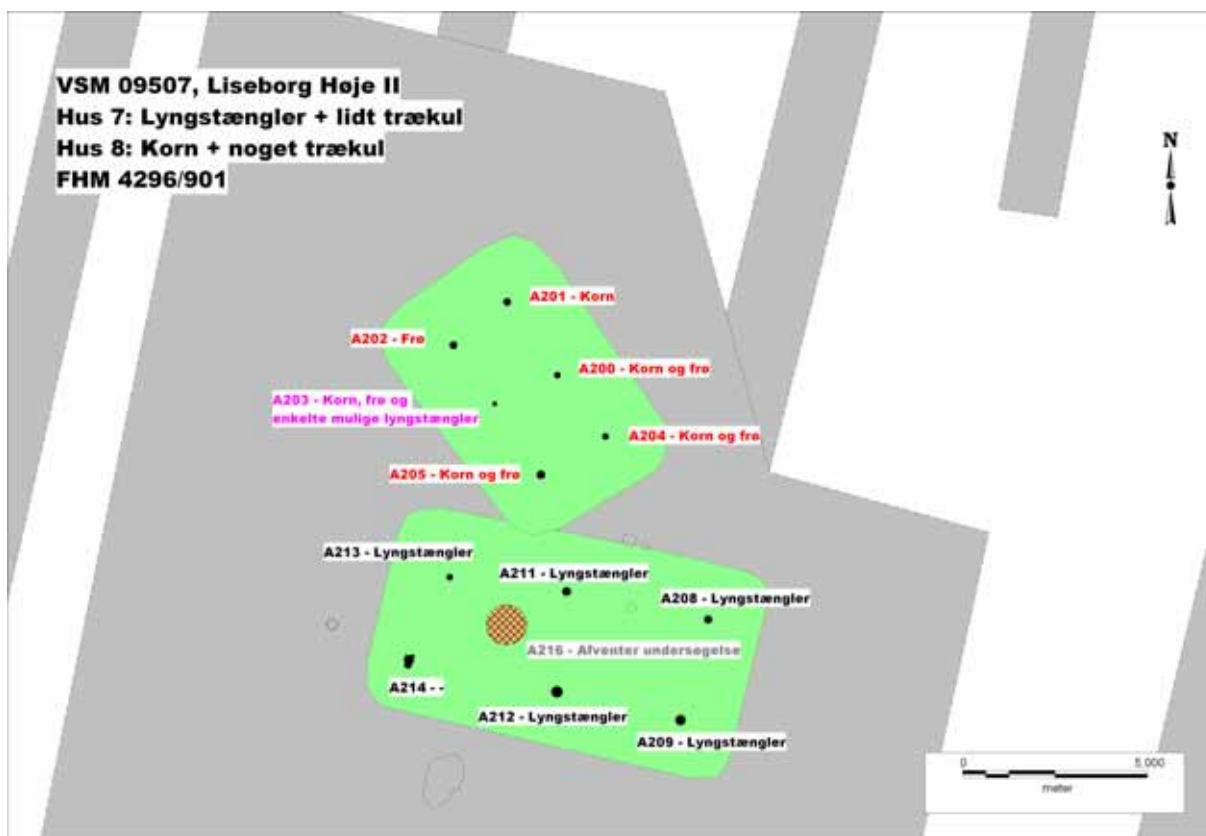

Figur 4. Liseborg Høje II. Plan over udgravningsfelt med de to små treskibede huse.

Der var ikke bevaret spor efter væggene. Det er derfor ikke muligt at angive husenes længde og bredde med sikkerhed. Vi har her taget som udgangspunkt, at afstanden mellem væg og tagstolpehuller har været ca. 1,5 m, og hvis det er rimeligt korrekt, har det nordlige hus 8 været 7,4 m langt og 4,9 m bredt. Det sydlige hus 7 har været lidt større og under de angivne forudsætninger været 10,2 m langt og 5,7 m bredt. I dette hus fandtes i øvrigt en centralt placeret ild-/kogebrude eller jordovn i den vestlige del.

Husene havde ikke samme orientering og lå så tæt, at de ikke kan have ligget der samtidig. Der blev kun fundet en lille stump af et lerkar, men dette lerkarskår kan desværre ikke fortælle, hvor gamle husene var. Vi gættede umiddelbart på en datering til yngre bronzealder, selv om der ikke som på andre lokaliteter var fundet andre, større treskibede huse på den lille bakketop. Fra alle stolpehuller blev der udtaget jordprøver, og de forkullede planterester herfra blev sendt til bestemmelse på den Naturvidenskabelige Afdeling på Moesgård. Resultaterne viste, at der i prøverne fra det sydligste hus primært var forkullede lyngstængler og lidt trækul, mens der i prøverne fra det nordligste hus var en del kornkerner og frø udover en del trækul (FHM 4296/901). Der var altså en markant forskel i det forkullede materiale fra de to hustomter (figur 5).

På den baggrund bestemte vi os for at forsøge at få de to huse dateret ved hjælp af C14-analyser. Måske en C14-datering af de to huse kunne give os en ide om, hvilket der var ældst og hvilket der var yngst, hvis der var et stort tidsrum mellem de to meget forskelligt orienterede huse.

Figur 5. Liseborg Høje II. Makrofossiler i de to treskibede huse.

Vi indsendte derfor to prøver til analyse, dels to forkullede korn fra tagstolpehul A205 i hus 8, dels lidt forkullet birk fra tagstolpehul A208 i hus 7. C14-dateringerne kom i oktober 2011 og fik os til at spærre øjnene op. Som nævnt ovenfor forventedes det, at husene var fra yngre bronzealder, dvs. ca. 1050-500 f.Kr. Men begge C14-dateringer var fra tidsrummet mellem ca. 2450-2200 f.Kr. (figur 9), dvs. den sene del af yngre stenalder vi kalder senneolitikum. Dateringerne var dermed mere end 1.000 år ældre, end vi havde forestillet os. Vi måtte derfor spørge os selv om dateringerne nu også kunne være rigtige, selv om de var så ens og var foretaget på forskelligt materiale fra hvert sit hus.

Det første spørgsmål vi stillede var, om de forkullede korn og trækullet kunne stamme fra aktiviteter, der var foregået længe før husene blev rejst. Kunne det være muligt, at man i yngre stenalder havde opholdt sig på stedet og f.eks. lavet bål, der resulterede i forkullede kornkerner og trækul, uden at vi kunne konstatere nogen som helst andre former for spor efter disse aktiviteter? Der er ikke ved husene eller på bakken omkring husene fundet nogen som helst andre spor efter aktivitet end de fundne hustomter. Dermed er der heller ingen antydninger af andre spor fra senneolitikum. Men vi ved fra andre undersøgelser, at praktisk taget alle spor fra den tid kan være bortpløjet, især i middelalderen og i nyere tid. Det der gør denne tese helt usandsynlig er fordelingen af makrofossiler i de to huse. Hvis der vitterligt skulle være tale om ældre indblandet materiale, så ville materialet givetvis have været mere blandet. Det er statistisk set helt usandsynligt, at der ved indblanding af 1.000 år gammelt materiale kun skulle være endt forkullede korn og frø i det ene hus og kun forkullede lyngstængler i det andet hus. Vi må acceptere, at denne fordeling er et resultat af forskellige aktiviteter i de to huse. Det kan i vores øjne ikke bortforklares.

Det andet spørgsmål var, om dateringerne kunne være forkerte? Det tror vi heller ikke, da dateringerne dels er foretaget på forskellige materialer (kornkerner og trækul fra birk) fra to forskellige huse, dels falder så ens ud, som det næsten er muligt.

Vores konklusion er derfor: C14-dateringerne er ikke alene en datering af forkullet materiale, det er sandsynligvis også en datering af husenes alder.

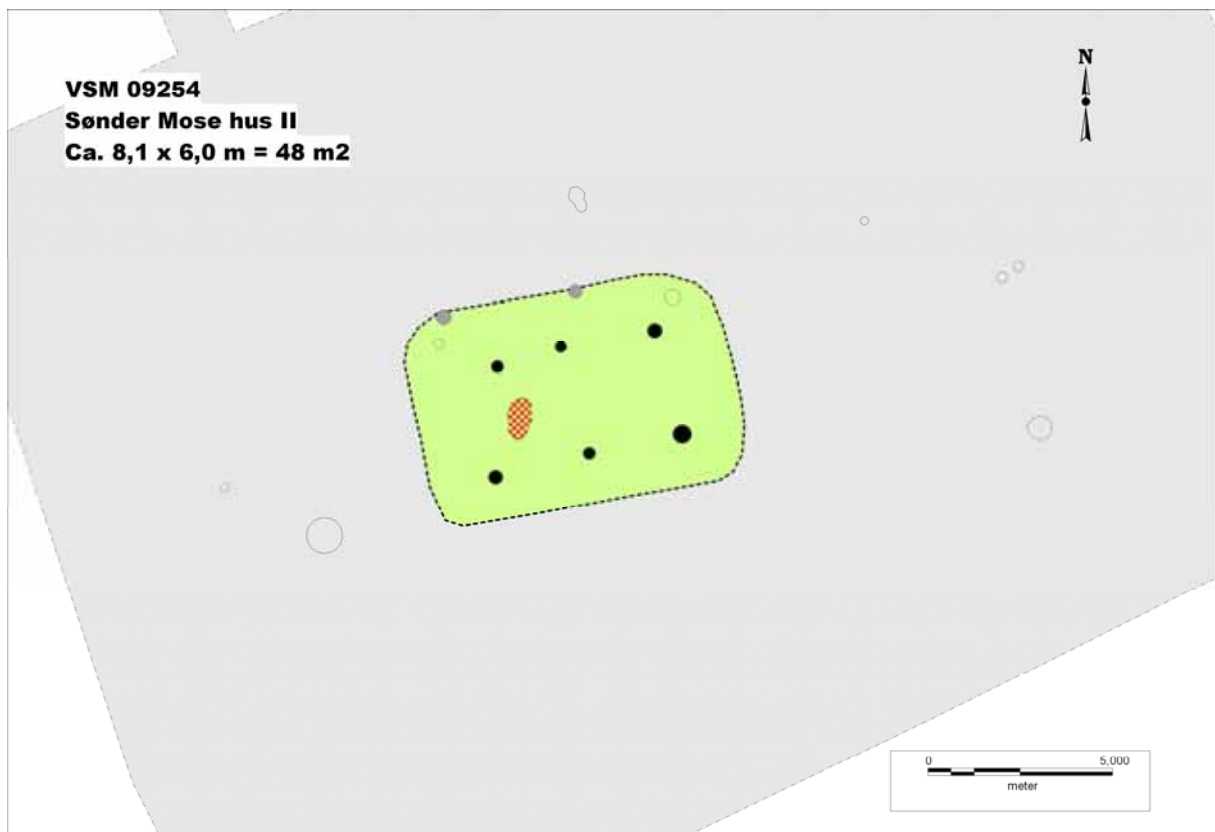
Det er tidligere nævnt, at de to huse ligger så tæt, at de ikke kunne ligge på stedet samtidigt. Det skal i denne sammenhæng bemærkes, at selvom C14-dateringerne er praktisk taget ens, betyder det ikke, at de to huse er samtidige. C14-dateringerne angiver en sandsynlig datering inden for et ca. 250 år langt tidsrum, og på det grundlag kan man ikke afgøre, om to huse har stået på stedet på samme tid eller ej, slet ikke hvis et sådant hus kun har haft en levetid på 20-50 år. Ud fra husenes indbyrdes placering tror vi derfor stadig, at de ikke er samtidige, og selv om de er meget forskelligt orienterede, synes det mest oplagt, at de har afløst hinanden.

Treskibede huse fra yngre stenalder i et lokalt og nationalt perspektiv

Det har hidtil været antaget, at de ældste treskibede huse var fra omkring 1700 f.Kr. i ældre bronzealder, og dermed altså ca. 600 år yngre end husene fra Liseborg II.

Derfor er de to C14-dateringer af de to små treskibede huse fra Liseborg Høje II højst overraskende. Men disse dateringer er faktisk hverken de første eller de eneste dateringer, der antyder, at sådanne huse kan være fra en senere del af yngre stenalder.

Tidligere i 2011 fik Viborg Museum nemlig en næsten tilsvarende datering på materiale fra et lille hus (figur 6) på lokaliteten Sønder Mose, der er beliggende i den sydlige del af Viborg (figur 1 og 2).

Figur 6. Sønder Mose. Plan af hus II.

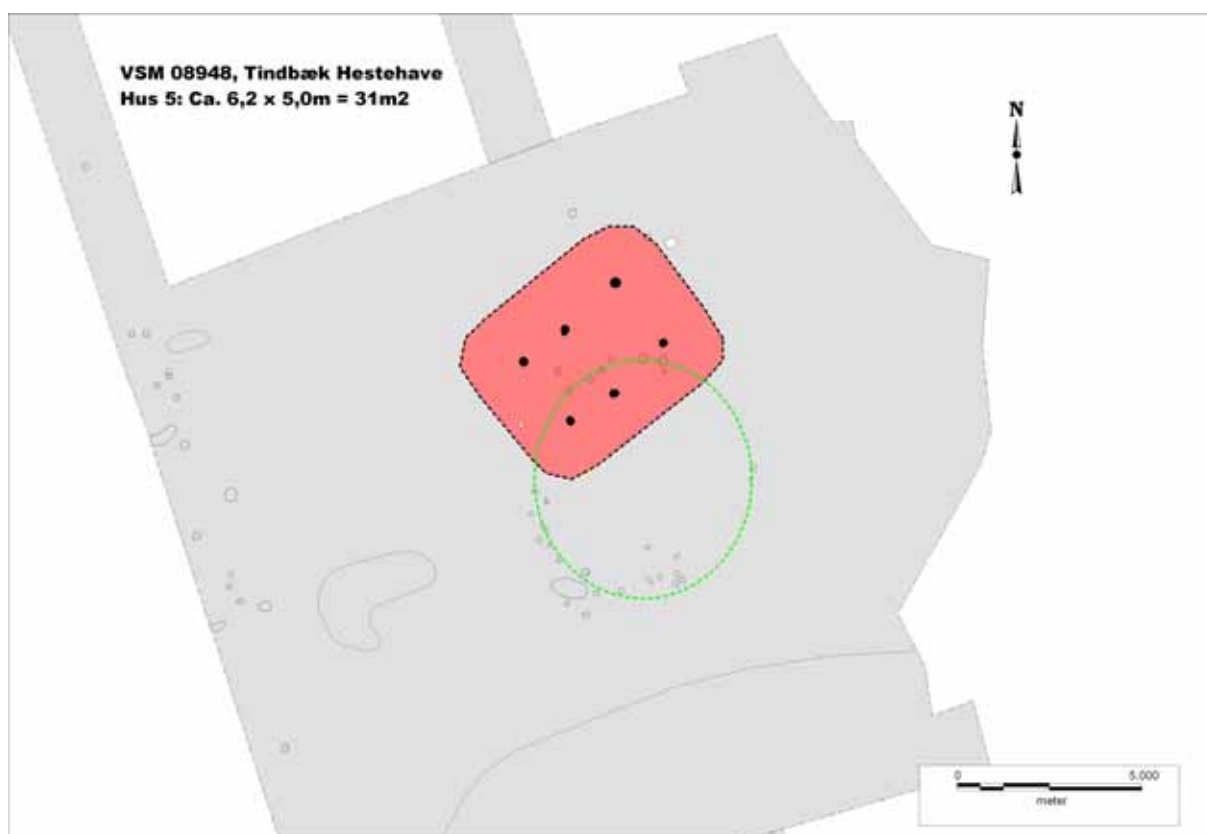
Dette hus, der formodes at have været omtrent 8 m langt og 6 m bredt, blev efter udgravningen foreslået dateret til yngre bronzealder. Baggrunden for dette dateringsforslag var fund af enkelte lerkarskår dels i gruber tæt ved huset, dels fra en ild-/koge-grube i den vestlige del af huset (Viborg Museums bygherrerapport nr. 31).

I juli 2011 fik vi dog en C14-datering af to forkullede bygkorn udtaget fra et tagstolpehul i huset. Resultatet var højst overraskende, fordi det viste, at bygkornene skulle være fra tidsrummet ca. 2200-2000 f.Kr. dvs. fra midten af senneolitikum. Da vi fik dette resultat, troede vi, at der måtte være tale om en fejl: Det var jo som nævnt ovenfor almindeligt accepteret, at treskibede huse først dukkede op nogle hundrede år senere. Enten måtte disse tilsyneladende alt for gamle kornkerner være kommet ned i stolpehullet til det langt yngre hus ved en tilfældighed, eller også måtte dateringen være forkert.

Vi lagde derfor resultatet til side indtil dateringerne fra Liseborg Høje II dukkede op nogle måneder senere. Efter at disse dateringer fremkom, må vi erkende, at også det lille hus fra Sønder Mose kan være meget ældre, end vi troede. Størrelsen af huset på ca. 50 m² svarer jo

næsten til størrelsen af husene ved Lisborg Høje II. Ligeledes har hus II fra Sønder Mose en enkelt ild-/koge-grube i vestenden.

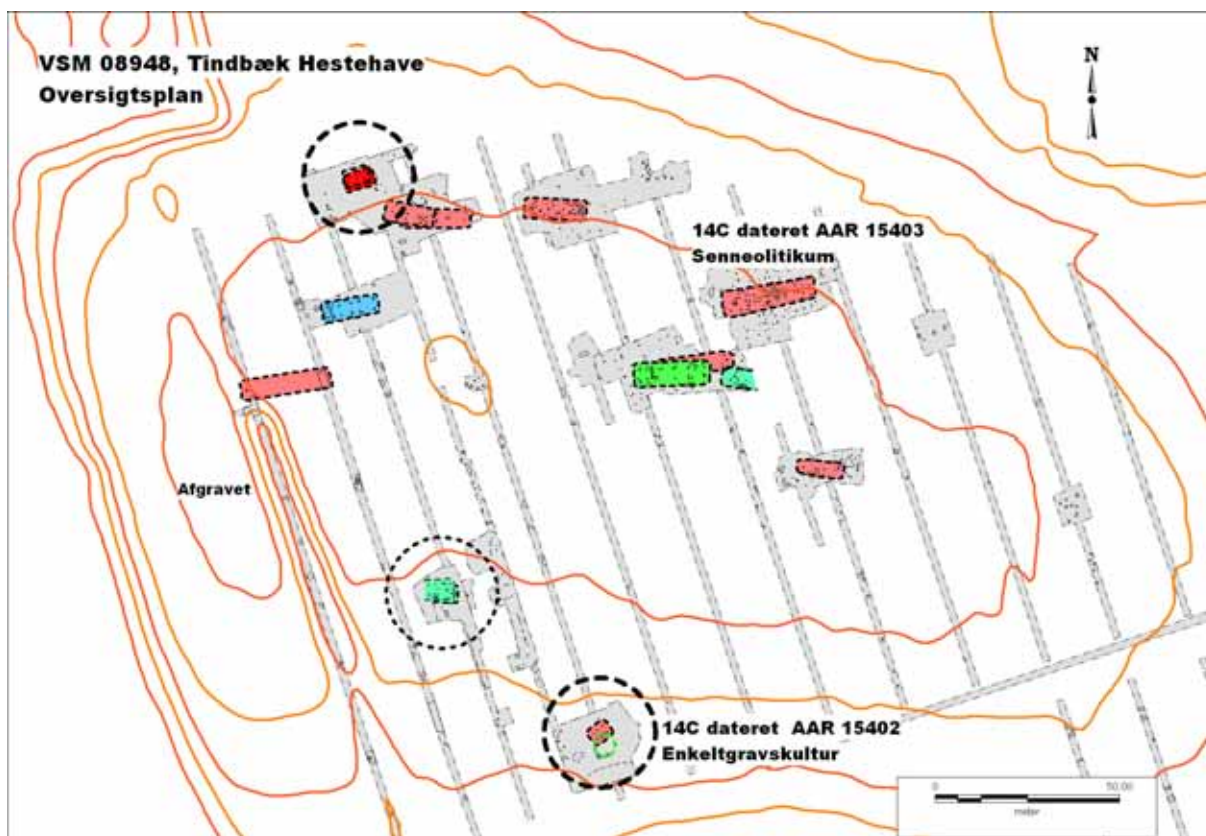
I november 2011 fik de overraskende dateringer yderligere relevans. På dette tidspunkt fik vi resultatet af endnu en C14-datering, nemlig af et lille formodet treskibet hus (figur 7) fra lokaliteten Tindbæk Hestehave, der er beliggende i Kvorning sogn midt mellem Viborg og Randers (figur 15). Før vi fik C14-dateringen troede vi også her, at dette hus var fra yngre bronzealder (Viborg Museums bygherrerapport nr. 43)

Figur 7. Tindbæk Hestehave. Plan af det lille formodede treskibede hus 5.

Huset har tilsyneladende været endnu mindre end de øvrige små treskibede huse, da det formodentlig kun har været omtrent 6 m langt og 5 m bredt, og dermed kun haft et grundareal på ca. 31 m². C14-dateringen af et enkelt bygkorn fra husets sydøstligste tagstolpehul viste, at kornkernen var fra engang i tidsrummet 2670-2390 f.Kr. og dermed sandsynligvis fra enkeltgravskulturen. Hvis kornkernen er fra husets brugstid, så er huset indtil videre det hidtil ældste, daterede treskibede hus i Danmark.

Til forskel fra de små huse fra Lisborg Høje II og fra Sønder Mose, så er huset fra Tindbæk Hestehave fundet i et område med omfattende spor efter huse (figur 8). Nord for huset er især fundet mange toskibede huse (midtsulehuse), hvoraf det største nu er C14-dateret til senneolitikum, og de øvrige formodes at være lidt ældre eller lidt yngre. Men der er også enkelte større treskibede huse og måske yderligere to-fire små treskibede huse. Disse huse er desværre ikke sikkert daterede, et af de større huse formodes at være fra bronzealderen og et andet fra jernalderen. De andre formodede små treskibede huse tør vi ikke længere foreslå en datering på, de kan jo også være fra yngre stenalder, som det tilsyneladende er tilfældet for hus 5. Det er bemærkelsesværdigt, at både hus 5 og de to små huse i den nordligste del er placeret helt ude på kanten af den svage højning. De større huse er fundet lidt længere inde på højningen og dermed i et lidt højere niveau. Det kan måske fortælle noget om husenes relative status.

Figur 8. Tindbæk Hestehave. Oversigtsplan. Det lille hus 5 er fundet længst mod syd.

De fire ovennævnte, små treskibede huse er de eneste af denne type huse vi har forsøgt at datere. Alle dateringerne er fra yngre stenalder (figur 9), og vi har altså (endnu) ikke fået nogen dateringer, der viser at sådanne små huse også har været anvendt på et senere tidspunkt. Som oven for nævnt er den ældste datering fra Tindbæk Hestehave, mens de næsten ens dateringer fra Liseborg Høje II er lidt yngre og dateringen fra Sønder Mose er den yngste. Hvis dateringerne angiver husenes omtrentlige alder, så antyder disse dateringer, at denne type små treskibede huse har været anvendt over et længere tidsrum fra enkeltgravskulturen og i hvert fald en del af senneolitikum. Det vil på den baggrund være oplagt at antage, at byggeskikken fortsætter ind i ældre bronzealder, indtil det at bygge meget større treskibede huse bliver normen i ældre bronzealder.

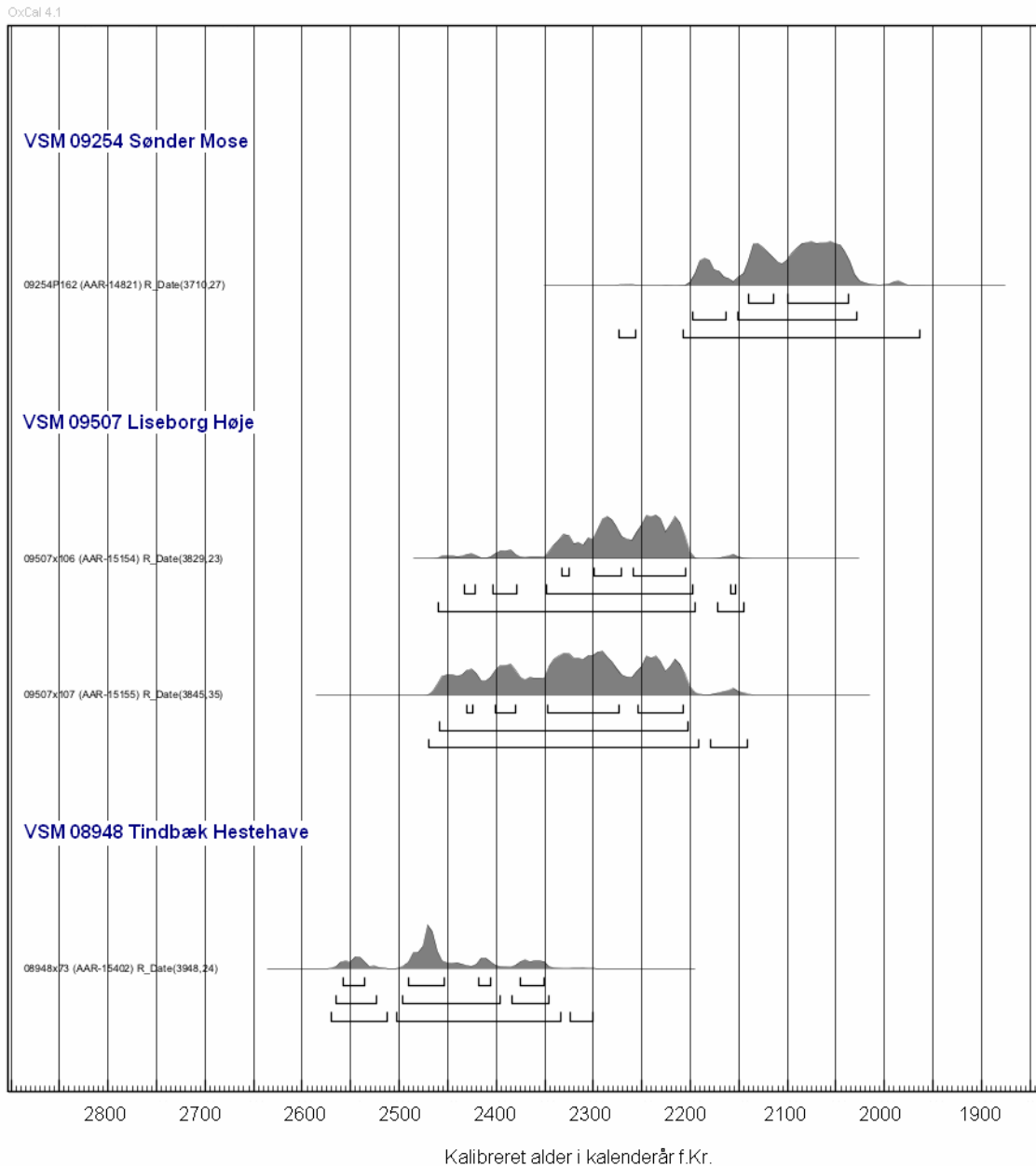
Hvis vi accepterer, at de overraskende resultater virkelig viser, at små treskibede huse bliver rejst i yngre stenalder, rejser der sig flere spørgsmål på baggrund af de overraskende resultater.

- For det første er det nu et uafklaret spørgsmål, hvornår de første treskibede bygges? Det skulle være lidt heldigt, hvis vi på baggrund af kun fire dateringer skulle have ramt et af de ældste huse. Det kan meget vel være, at byggeskikken starter før vores ældste hus. Måske er de ældste huse fra begyndelsen af enkeltgravskulturen eller måske rækker de endnu længere tilbage i tiden? Her vil kun en række nye dateringer hjælpe - eller måske dukker der en dag en hustomt op med arkæologiske fund, der kan bidrage til løsningen af dette spørgsmål.

- For det andet kan man spørge, om man ikke også byggede lidt større treskibede huse i yngre stenalder. Vi har af forskellige grunde fået dateret fire meget små huse, men vi har jo ikke søgt at få dateret lidt større lignende huse. Det må absolut være en kommende opgave at få dateret en række mindre treskibede huse med en størrelse på 60-75 m².

- Endelig kan man spørge om, hvem der har boet i disse små huse, ikke mindst set i lyset af, at der i både enkeltgravskultur og senneolitikum blev bygget betydeligt større treskibede huse? Det er de seneste år (f. eks. Viborg Museums bygherrerapport nr. 58) blevet foreslået, at det i

hvert fald i bronzealderen er en integreret del af bronzealderens samfund, at de frie bønder havde trælle eller slaver, eller hvad vi nu skal kalde ufrie arbejdere på gårdene. Dette formodes at afspejle sig i gårde med to huse anvendt til beboelse, hvor det større hus formodes brugt til beboelse af ejerne, mens det mindre hus blev brugt til beboelse af trællene. Kan eventuelle, små treskibede huse fra yngre stenalder på tilsvarende vis være trælles beboelseshuse? I to af de daterede huse, nemlig hus 7 fra Liseborg Høje II samt hus II fra Sønder Mose, er der en ild-/kogebrube placeret centralt i huset. Det gør det sandsynligt, at disse småhuse har været anvendt til beboelse. Tager man deres lille størrelse i betragtning er det en oplagt mulighed, at det har været mennesker med en lav status, der har boet i disse huse, og trælle er derfor en mulighed, der må tages med i tolkningsmulighederne.

Figur 9. C14-dateringer af små treskibede huse fra Sønder Mose, Liseborg Høje II og Tindbæk Hestehave (kalibreringskurve IntCal09). Kilde: AMS 14C Dateringscenteret, Institut for Fysik og Astronomi, Aarhus Universitet

De oven for fremlagte C14-daterede huse er ikke de eneste små, treskibede huse, der er fundet ved de arkæologiske udgravninger i Viborg Museums ansvarsområde. Selv om vi endnu ikke minutiøst har gennemgået hver eneste af vores mange udgravninger, kan vi pege på yderligere et par eksempler.

Allerede i 2006 fandt vi to lignende, små treskibede huse på lokaliteten Vestermarksvej B i den vestlige udkant af Viborg (figur 1,2). De små huse blev her fundet i den sydvestlige del af et område med adskillige langt større treskibede huse fra både yngre bronzealder og yngre jernalder (figur 10).

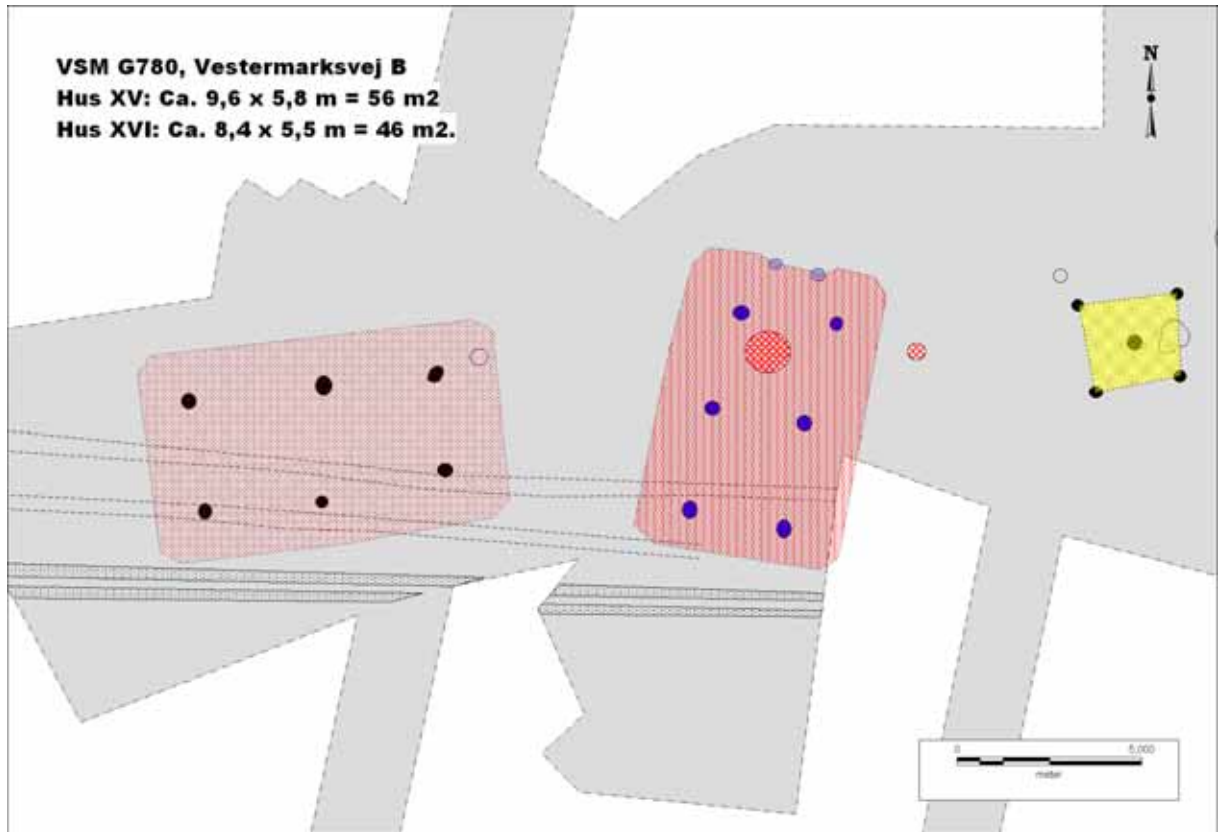

Figur 10. Vestermarksvej B. Små treskibede huse (røde) og større treskibede huse, der formodes at være fra y. bronzealder (grønne) samt y. jernalder (blå).

Da vi undersøgte denne lokalitet, troede vi, at de små huse skulle knyttes til en af de andre bebyggelsesfaser i området, selv om husene både var meget mindre og orienteret anderledes. Der kunne jo være tale om nogle usædvanlige økonomibygninger, brugt som udhuse til opbevaring eller et andet ukendt formål.

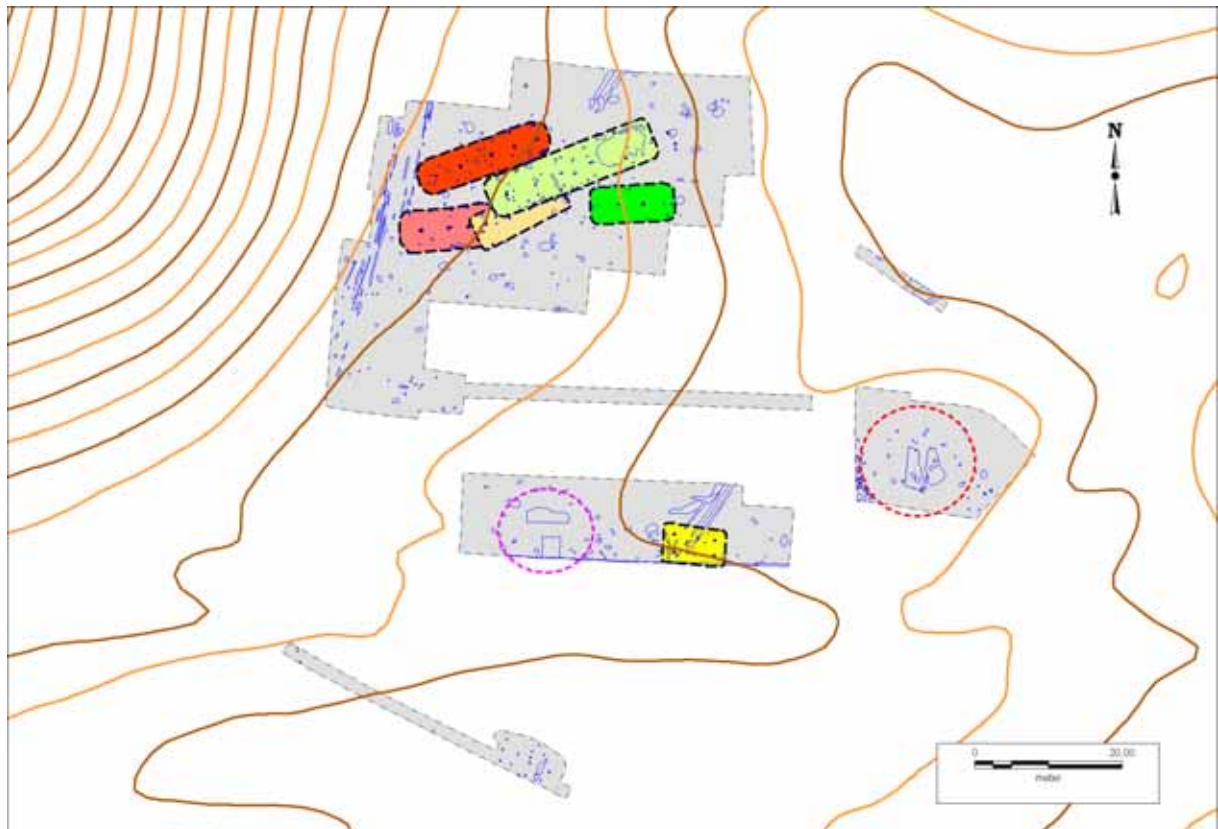
Ser vi nærmere på de to små treskibede huse fra Vestermarksvej B (figur 11), så formodes de at have været ca. 46 m² og 56 m² store og ligner i størrelse de fire huse, vi nu formoder er fra enkeltgravskultur og senneolitikum. Det ene af husene har endog en ild-/kogegrube i den ene del, og dermed ligner det hus II fra Sønder Mose og hus 7 fra Liseborg Høje II. En enkelt detalje er dog værd at bemærke. Det mindste af husene ser ud til at have haft en indgang mod nord. Nævnes skal også en mulig staklade lige øst for husene. Den har samme orientering som det største af de små huse, og dermed også en anden orientering end alle de store huse.

På baggrund af de nye C14-dateringer må vi nu erkende, at de to små huse fra Vestermarksvej B også kan være fra yngre stenalder. Desværre har vi kun udtaget lidt trækul fra ild/kogegruben i hus 7. Trækul er ikke det bedste materiale til C14-datering, men her er vi vist nødt til at forsøge at anvende det materiale, vi har.

Figur 11. Vestermarksvej B. De to små treskibede huse.

Det næste eksempel er fra lokaliteten Abildal, der er beliggende i udkanten af Vester Bjerregrav ca. 16 km nord for Viborg (figur 15).

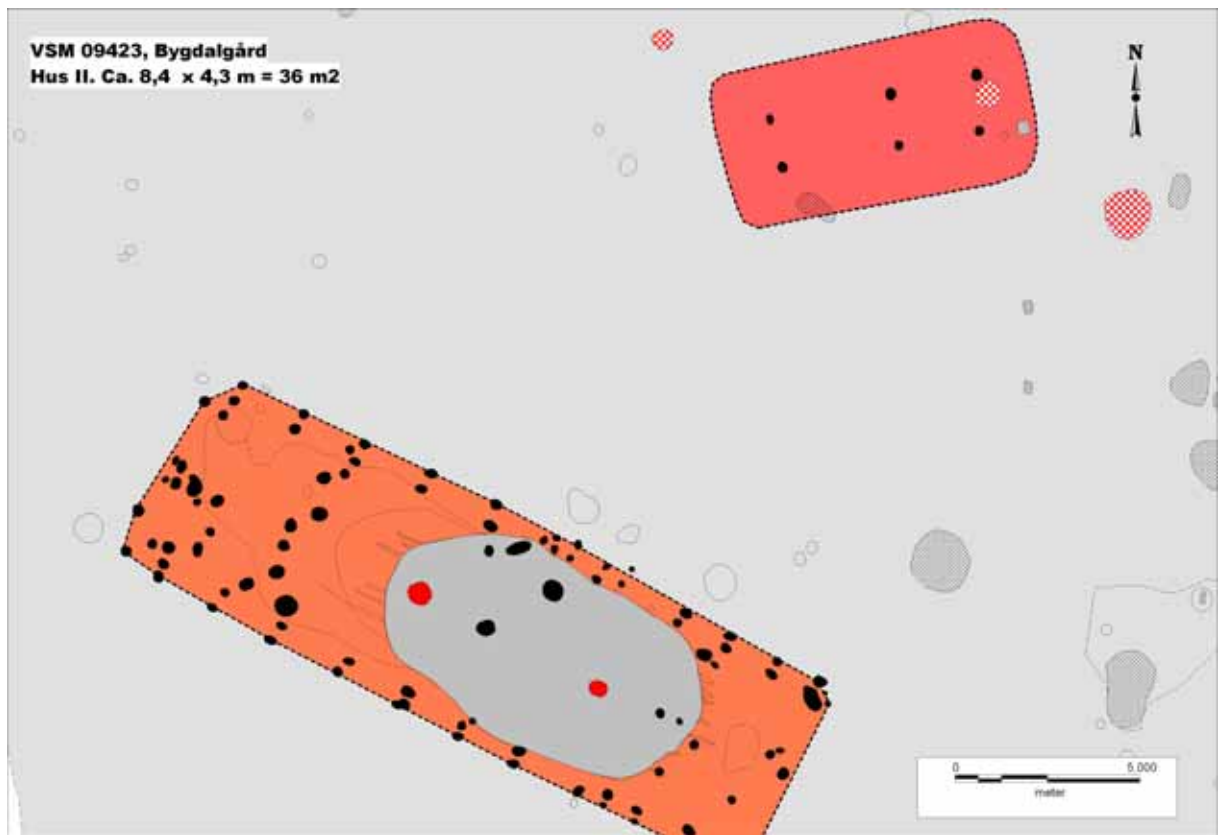
Figur 12. Abildal. Et lille treskibet hus (gul) placeret sydøst for fem-seks midtsulehuse.

Resultaterne fra denne undersøgelse er endnu ikke færdigbearbejdede og derfor må tolkningerne tages med lidt forbehold. Det er dog helt sikkert, at der i den nordlige lidt højere beliggende del fandtes spor efter fem-seks midtsulehuse, og at der ca. 50 m syd derfor fandtes et lille, formodet treskibede hus (figur 12). Det har som de andre små huse haft tre sæt tagstolpehuller og formodes at have været omtrent 43 m² stort (figur 13). Selv om materialet fra udgravningen af huset endnu ikke er gennemgået, ser det ud til, at der er egnet materiale til C14-datering fra flere af husets tagstolpehuller.

Figur 13. Abildal. Plan af lille, formodet treskibet hus.

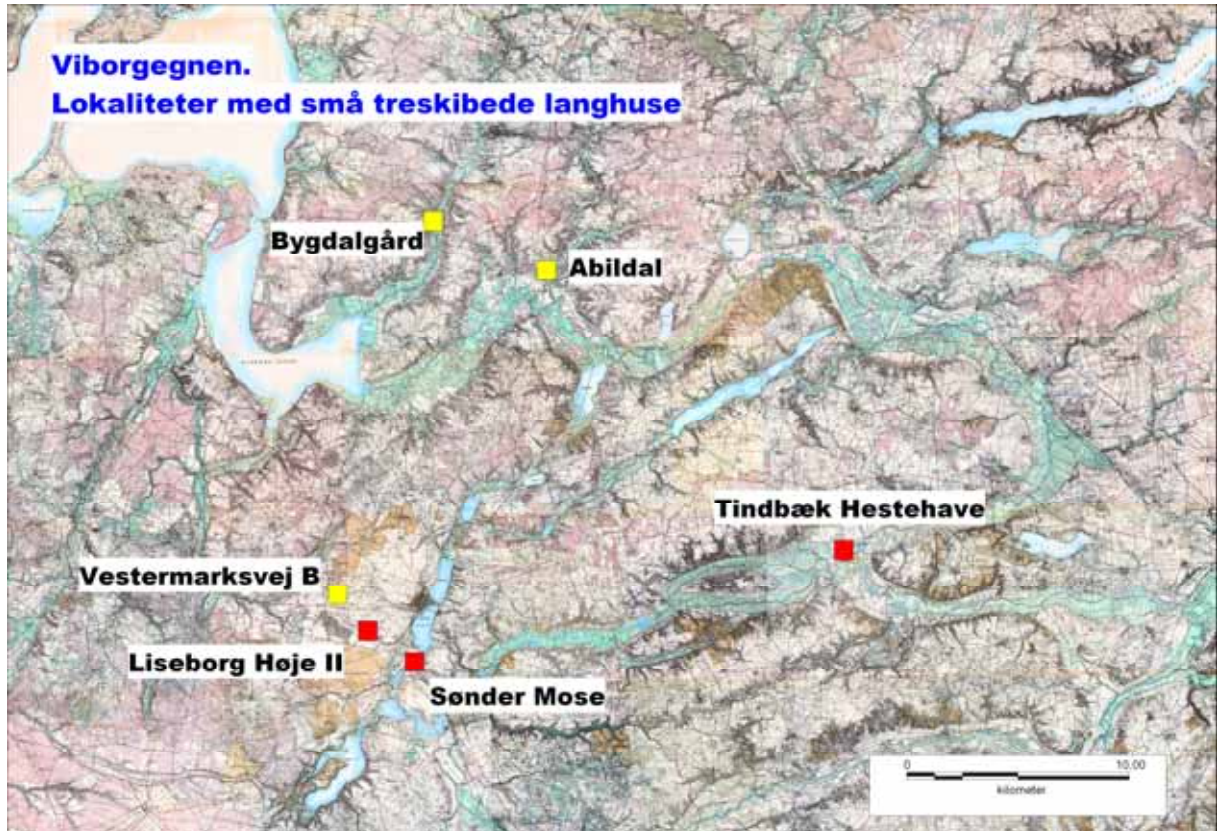
Det samme gør sig gældende for endnu et lille treskibet hus fra lokaliteten Bygdalgård, der er beliggende tæt ved Simested Å i Låstrup sogn ca. 17 km nord for Viborg (figur 15). Her er fundet flere toskibede og formodentlig også enkelte treskibede huse og blandt dem endnu et lille treskibet hus (figur 14). Dette hus formodes kun at have været ca. 36 m² stort og hører således til de mindste huse, vi indtil nu har fundet. Vi håber også her, at der er egnet materiale fra huset til en 14C-datering. På denne lokalitet er i øvrigt også fundet flere toskibede huse, bl.a. et meget velbevaret med forsænkning lige sydvest for det lille hus (figur 14).

Figur 14. Bygdalgård. Plan af område med et lille treskibet hus (rød) og dele af to formodede toskibede huse (orange).

Ser vi på de ovennævnte lokaliteters placering på Viborg-egnen, så er de fundet med betydelig afstand (figur 15).

Fire af lokaliteterne (Bygdalgård, Abilddal, Tindbæk Hestehave og Sønder Mose) er placeret ved kanten af vandløb og større engarealer. Det er en meget normal placering for de mange andre bopladser med midtsulehuse, vi kender fra klokkebægerkultur og senneolitikum. Derimod er lokaliteterne ved Liseborg Høje II og Vestermarksvej B fundet på steder, hvor der er over 1 km til nærmeste vandløb og større engarealer (figur 2). Det betyder, at vi ikke bare kan forvente at finde lokaliteter med små treskibede huse tæt på vådområder, men at vi må være åbne overfor andre placeringer.

Figur 15. Viborgeggen. Lokalteter med små treskibede huse omtalt i denne rapport.

Afsluttende kan vi konstatere, at udgravningen af de to små huse fra Liseborg Høje II er den mindste bygherrefinansierede udgravning Viborg Museum indtil nu har foretaget. Til gengæld har den vist sig at høre til de absolut mest spændende. Med de nye resultater fra Liseborg Høje II, Sønder Mose og Tindbæk Hestehave har vi efter al sandsynlighed skrevet lidt ny Danmarkshistorie!

Tak til Viborg Kommune for det gode samarbejde i forbindelse med udgravningen.

Diverse oplysninger:

Viborg Museums j. nr.: VSM 09507
Lokalitet : Liseborg Høje II
Sogn, herred og amt: Viborg sogn, Nørlyng Herred, Viborg Amt
Fund og Fortidsminder: 130815-384
Kulturarvsstyrelsens j. nr.: 008-7.24.02/VSM-0018
Bygherre: Viborg Kommune
Areal: Ca. 1,8 ha prøvegravet og felt på ca. 500 m² udgravet.
Rendegravemaskine fra: Vestermarkens Maskinstation
Deltagere i udgravningen: Kamilla Fiedler Terkildsen (beretningspligtig),
Sanne Boddum

Dokumentationsmaterialet bestående af beretning, tegninger, fund, fotos m.v. opbevares på Viborg Museum, Hjultorvet 4, 8800 Viborg.

Undersøgelsen er betalt af bygherren, Viborg Kommune.

Om bygherrerapporter

Når der er foretaget en arkæologisk udgravning, der er helt eller delvist finansieret af en privat eller offentlig bygherre, skal der udarbejdes en særskilt rapport til bygherren. Bygherrerapporten skal være almindeligt tilgængelig, præsentere udgravningens resultater og sætte dem i sammenhæng med det omgivende landskabs kulturhistorie.¹

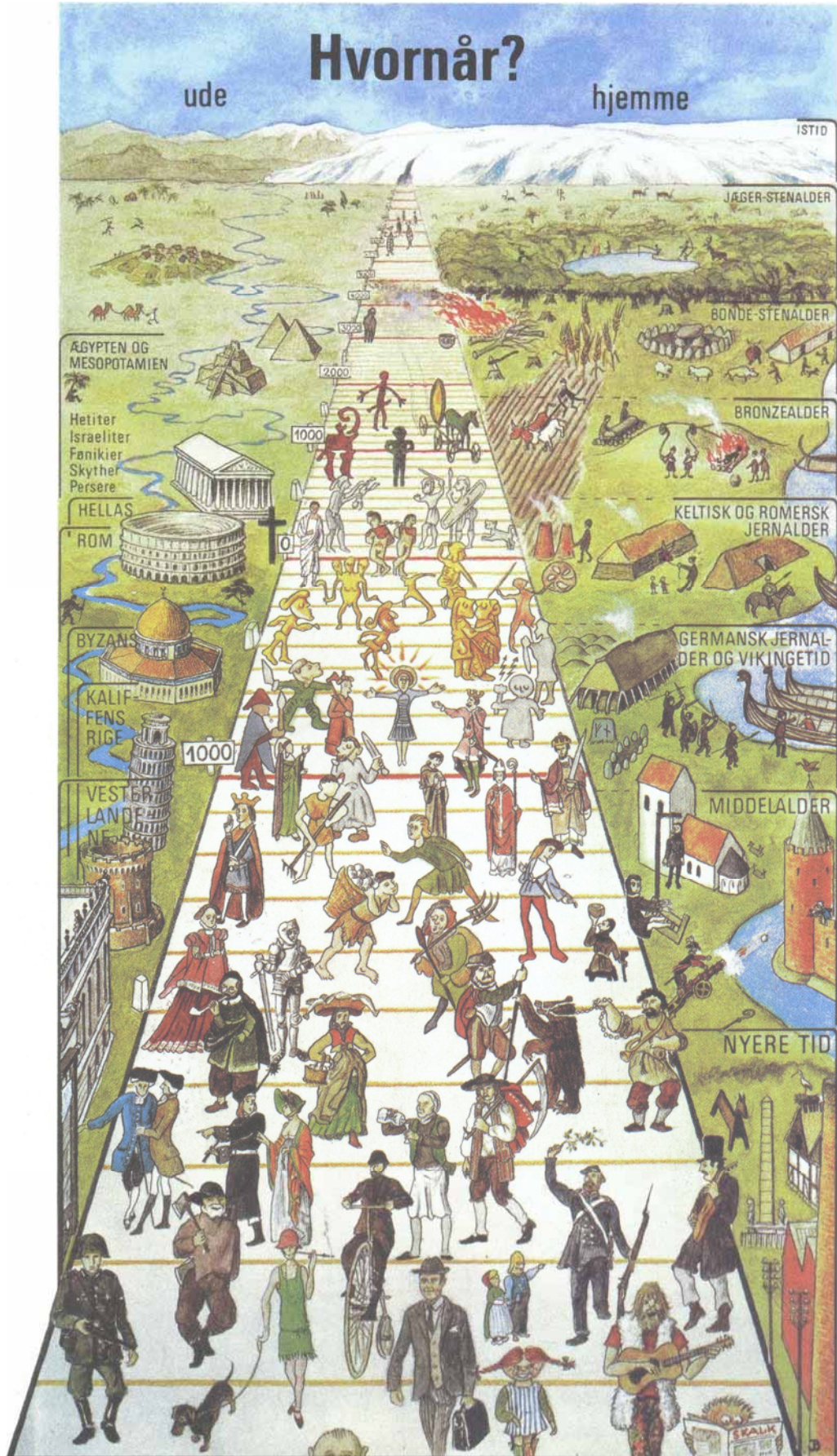
Viborg Stiftsmuseum har besluttet at udgive museets bygherrerapporter i en fortløbende serie. Ældre numre kan købes for 20 kr. (medmindre andet er anført) ved henvendelse til museet.

Liste over Viborg Stiftsmuseums bygherrerapporter

1. Båndruplund – en boplads fra bronzealder og tidlig jernalder. Martin Mikkelsen. 2004.
2. Nordentofte, Skals – en boplads fra sen yngre stenalder, bronzealder og tidlig jernalder. Martin Mikkelsen og Mikael H. Nielsen. 2004.
3. Brokbakken – en samlingsplads fra bronzealder og en gravplads fra ældre jernalder. Martin Mikkelsen og Mikael H. Nielsen. 2004.
4. Lynderup SV – et aktivitetsområde fra sen yngre stenalder og bronzealder. Martin Mikkelsen og Mikael H. Nielsen. 2006.
5. Teglværksvej – en boplads fra ældre bronzealder. Martin Mikkelsen. 2005.
6. Klejtrup Syd – en boplads fra sen yngre stenalder / tidlig ældre bronzealder. Marianne Høyem Andreasen. 2005.
7. Krogen, Aidt. Under udarbejdelse.
8. Højvangen, Ørum. Kamilla Fiedler Terkildsen og Martin Mikkelsen. Under udarbejdelse.
9. Stenshede – en gravhøj og andre fund fra yngre stenalder. Sanne Boddum og Martin Mikkelsen. 2006
10. Ørum Sportsplads – et aktivitetsområde fra ældre jernalder. Mikael H. Nielsen. 2005
11. Sundstrup Øst – en boplads fra yngre stenalder. Mikkel Kiildsen. 2006.
12. Ettrupvej, Fjelsø – to aktivitetsområder fra bronzealder eller jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen. 2006.
13. Løvel Syd - bebyggelse spor fra yngre bronzealder og ældre germansk jernalder. Malene R. Beck & Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2006.
14. Skaldehøj og Arildsvej - to bopladser fra førromersk jernalder. Mikkel Kiildsen. Under udarbejdelse.
15. Liseborg- et forsvarsværk fra tidlig førromersk jernalder. Dorthe Kaldal Mikkelsen 2009.
16. Lindum syd – hus fra middelalderen. Jesper Hjerminde. 2006.
17. Søhuset, Viborg - på kanten af middelalderbyen. Marianne Greve Iversen. 2006.
18. Formyre SØ - hustomt og grave fra sen ældre bronzealder - fladmarksgravpladser fra tidlig jernalder. Martin Mikkelsen. 2009.
19. Tindbækvej 25 - Gravhøj fra enkeltgravskultur. Martin Mikkelsen og Mikkel Kiildsen. 2007.
20. Langmosegård - en boplads fra yngre bronzealder. Martin Mikkelsen. 2007.
21. Løgstrup SØ - en boplads fra yngre jernalder - aktivitetsspor fra yngre bronzealder. Sanne Boddum, Mikkel Kiildsen & Mikael H. Nielsen. 2007.
22. Viborg Vestermark - Bopladser fra bronzealderen. og Martin Mikkelsen. Under udarbejdelse.
23. Ridder Munks Vej - En gravplads m.m. fra stenalder, bronzealder og jernalder. Sanne Boddum og Martin Mikkelsen. 2007
24. Rødding SV - bebyggelse fra yngre bronzealder og ældre førromersk jernalder. Mikkel Kiildsen. 2009.
25. Randrup Mølle – et hus med forsænket østende fra yngre stenalder. Sidsel Wåhlin og Martin Mikkelsen. 2008.
26. Spangsdal II og Gl. Asmild. Gårdsanlæg fra Middelalder og nyere tid. Mette Klíngenberg og Lars Agersnap Larsen. 2010.
27. Bjerring Hede - en gravplads fra ældre jernalder - en boplad- og aktivitetsspor fra ældre jernalder. Asger V. Amundsen og Martin Mikkelsen 2008. Under udarbejdelse.
28. Liseborg Høje - boplad fra yngre bronzealder - begravelse i vognfading fra vikingetid. Elin Vanting & Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
29. Stenshede Syd - Gravhøj fra enkeltgravskultur - bopladser fra yngre bronzealder og ældre jernalder. Claus Sørensen og Martin Mikkelsen. 2009.
30. Hjortdalgård - en boplads fra ældre jernalder. Claus Frederik Sørensen og Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009
31. Sønder Mose - en bebyggelse fra ældre bronzealder. Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
32. Rådmandshus – bebyggelse fra yngre vikingetid og ældre middelalder på Viborg Vestermark. Mikkel Kiildsen. 2009.
33. Højlund Spangsdal I – landsby fra yngre jernalder. Sanne Boddum. 2009.
34. Rugballegård – brandgrave og boplad fra førromersk jernalder. Martin Mikkelsen. 2009.

¹ Kulturarvsstyrelsen: Retningslinjer for udformning af rapport til bygherre/anlægsmyndighed

35. Kokær Høj – bebyggelse fra jernalder. Mikkel Kiildsen. 2009.
36. Birgittelyst – boplads og aktivitetsområde fra yngre bronzealder og førromersk jernalder samt vejforløb fra historisk tid. Jakob Westermann og Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
37. Ørum Industrivej – boplads fra yngre bronzealder og førromersk jernalder. Elin Vanting. 2009.
38. Mølgård, Resen – boplads fra førromersk jernalder. Martin Mikkelsen, Mikkel Kiildsen, Kamilla F. Terkildsen. 2009.
39. Iller – en bebyggelse fra yngre jernalder. Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
40. Toftumvej, Mønsted. Jættestuetomt fra yngre stenalder samt boplads fra romersk jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen. 2009.
41. Hulbækvej 31 – boplads og grave fra ældre jernalder. Martin Mikkelsen. 2009.
42. Hørup – bebyggelsesspor fra ældre og yngre jernalder. Mikkel Kiildsen & Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
43. Tindbæk Hestehave – en boplads fra yngre stenalder samt en boplads og en urnegrav fra yngre jernalder. Sanne Boddum. 2010.
44. Møllegård, Klejtrup – boplads fra sen yngre stenalder og bronzealder. Sanne Boddum. 2010.
45. Neder Hallum, Ravnstrup – bebyggelse og aktivitetsspor fra germansk jernalder og vikingetid. Mette Klingenberg. 2010.
46. Løgstrup Nord – bebyggelse fra yngre stenalder til førromersk jernalder. Mikkel Kiildsen. 2010.
47. Haugårdvej 17 – en bebyggelse fra yngre bronzealder. Lars Agersnap Larsen. 2010.
48. Ørndrup Vest – aktivitetsspor fra yngre stenalder og bebyggelse fra yngre bronzealder og ældre jernalder. Sanne Boddum. 2010.
49. Skals Nord – en bebyggelse fra yngre bronzealder og/eller tidlig førromersk jernalder. Lars Agersnap Larsen. 2010.
50. Hestdalvej, Viborg Vestermark – bebyggelse fra yngre vikingetid og ældre middelalder. Mikkel Kiildsen. 2011.
51. Hjarbækvej – en lille samlingsplads fra yngre bronzealder. Lars Agersnap Larsen. 2011.
52. Tapdrup Vest – bebyggelse og aktivitetsområde fra ældre jernalder samt overpløjet gravhøj fra yngre stenalder. Mikkel Kiildsen 2011.
53. Troelstrup – bebyggelse fra ældre jernalder. Mikkel Kiildsen 2011.
54. Duehøj Syd – boplads og begravelser fra bronzealderen. Martin Mikkelsen 2011.
55. Toftum – boplads fra ældre jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen 2011
56. Hvolris Skovbakke, Hvolris Jernalderlandsby. Martin Mikkelsen 2011
57. Låstrupbakken – boplads fra yngre bronzealder. Bente Grundvad, Sidsel Wåhlin, Kamilla Fiedler Terkildsen og Martin Mikkelsen. 2011
58. Kragssøgård – boplads fra yngre bronzealder. 2011

Gengivet med tilladelse fra tidsskriftet SKALK